

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

A scit planta quæ sæpe transfertur. nihil tam vtile est, quod in transitu proficit. ⁴ Distrahit animum librorum multitudo. Itaque cum legere non possis quantum habueris, sat est habere quantum legas. Sed modò, inquis, hunc librum euoluere volo, modò illum. Fastidientis stomachi est, multa degustare: quæ ubi varia sunt & diuersa, inquinant, non alunt. Probatos itaque semper lege: & si quando ad alios ⁵ diuertere libuerit, ad priores redi. Aliquid quotidie aduersus paupertatem, aliquid aduersus mortem auxiliij compara, nec minus aduersus ceteras peltes. Et cum multa percurrens, vnum excerpe, quod illo die ⁶ concoquas. Hoc ipse quoque facio: ex pluribus quæ lego, aliquid apprehendo. Hodiernum hoc est, quod apud Epicurum nactus sum. soleo enim & in aliena castra transire, non tamquam transfuga, sed tamquam explorator. *Honestæ, inquit, res est, læta paupertas.* Illa verò non est paupertas, si læta est. Cui enim cum paupertate bene conuenit, diues est. Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Quid enim refert, quantum illi in arcâ, quantum in horreis iaceat, quantum pascat, aut fœneret, si alieno imminet, si non acquisita, sed acquirenda computat? *Quis sit diuitiarum modus, quæris?* Primus, habere ⁷ quod necesse est; proximus, ⁸ quod sat est.

EPIST. III.

MALE & temerè sæpe Amicos dici, qui re non sunt. Siquis talis, omnia illi fidendum, & communicandum esse, tamquam alteris nobis. Timidi & subducti arguuntur, sed & credulissimi, atque aperti. Medium optimum.

EPISTOLAS ad me perferendas tradidisti, vt scribis, amico tuo. Deinde admones me, ne omnia cum eo ad te pertinentia communicem, quia nec soleas ipse quidem hoc facere. Ita eadem epistolâ illum & dixisti amicum, & negasti. Itaque sic priore illo verbo ¹ quasi publico vsus es, & sic illum amicum vocasti, quomodo omnes candidatos, ² bonos viros dicimus; quomodo obuios, si nomen non succurrit, ³ dominos salutamus. ⁴ Hoc abierit. Sed si aliquem amicum existimas, cui non tantumdem credis quantum tibi, vehementer erras, & non fati nosti vim veræ amicitia. Tu verò omnia cum amico delibera, sed ⁵ de ipso prius. Post amicitiam credendum est, ante amicitiam iudicandum. Isti verò præposterè officia permiscunt, qui contra præcepta ⁶ Theophrasti, cum amauerint, iudicant; & non amant, cum iudicauerint. Diu cogita, an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit: cum placuerit fieri, toto illum pectore admitte: ⁷ tam

4. DISTRAHIT ANIMVM.] *Quidam mei, Distrahit librorum multitudo: fortasse verè. Id esset, distinct & ligat.*

5. DIVERTERE.] *Aliàs, transire.*

6. CONCOQUAS.] *Bene, vt hæreat in re cibi. sed libri ferè, excoquas: vnde ego, excolas, vellem.*

7. QVOD NECESSE EST.] *Quod natura requirit: & vt viuere possis.*

8. QVOD SAT EST.] *Quod humanitas requirit, & vt commode viuere possis. Lucillus in hac re arguit.*

Nam si, quod fati est homini, id fati esse potisset,

Hoc fati erat: nunc cum hoc non est, qui credimus porò

Diuitias vllas animum mi explere potisse?

Cui quod satis est, satis non est, nihil ei satis erit.

EPIST. III. I. QVASI PVBLICO.] *Sensu & more vulgi. de quo & Plutarchus, 1 v. Quest. Coniunct. initio. Amicum accipere hic oportet non strictim & Sophisticè, illum immutabilem*

& firmum, sed communi modo, Beniuiolum.

2. BONOS VIROS.] *Mos fuit, vt qui in Senatu (ubi sub Principibus suffragia) candidatum produceret, Bonum vel Optimum virum diceret. Vestigium eius in Plinij Panegyrico: Faciebas ergo, cum diceris Optimos. Nos odorati sumus, atque ibi notauimus: vide.*

3. DOMINOS.] *Martialis:*

Cum te non nossem, Dominum regemque vocabam.

4. HOC ABIERIT.] *Absunt ea duo verba optimo meo, & quibusdam libris. Si retines, valent. hoc missum fecerim, ne acrius inquiram aut carpam. Alij legunt, Hac abierit: hac viâ & modo excusetur.*

5. DE IPSO.] *Sidonius: Est enim consuetudinis meæ, vt eligam antè, post diligam.*

6. THEOPHRASTI.] *Plutarchus, De fraterno amore: Θεόφραστος ἐλέγχε, ὅτι ἂ φιλοῦντα δὲ ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρῶτα φίλους: Theophrastus dixit, non amantem iudicare; sed cum iudicaueris, amare oportere. Sic & Sidonius: Namque vt sodalis tibi deuinctior fierem, iudicauit.*

k 3

7. TAM

7 tam audacter cum illo loquere, quàm tecum. Tu quidem ita viue, vt nihil commit-
 tas, nisi quod committere etiam inimico possis: sed quia interueniunt quædam, quæ
 consuetudo fecit arcana, cum amico omnes curas, omnes cogitationes tuas misce. 2 Fide-
 lem si putaueris, facies. Nam multi fallere docuerunt, dum timent falli: & aliis ius pec-
 candi suspicando fecerunt. Quid est ergo, quare vlla verba coram amico retraham?
 quid est, quare me coram illo non putem solum? Quidam quæ tantum amicis commit-
 tenda sunt, obuiis narrant, & in quolibet aures, quidquid illos vrit, exonerant: quidam
 rursus etiam carissimorum conscientiam reformidant, & si possent, ne sibi quidem cre-
 dituri, interius premunt omne secretum. Neutrum faciendum est. vtrumque enim vi-
 tium est, & 10 omnibus credere, & nulli: sed alterum honestius dixerim vitium, alterum
 tutius. Sic vtrosque reprehendas, & eos qui semper inquieti sunt, & eos qui semper quie-
 scunt. Nam illa tumultu gaudens, non est industria, sed exagitata mentis concursatio:
 & hæc non est quies, quæ motum omnem molestiam iudicat, sed dissolutio & languor.
 Itaque hoc quod apud 11 Pomponium legi, animo tuo mandabitur. *Quidam ad eum in late-
 bras refugerunt, vt putent in turbido esse, quidquid in luce est.* Inter se ista miscenda sunt, &
 quiescenti agendum, & agenti quiescendum est. Cum rerum naturâ delibera. illa di-
 cet tibi, se & diem fecisse & noctem.

EPIST. IIII.

HORTATUR ad perseuerandum in Philosophiâ: à quâ in seruum & grauem, ac verè
 virum transcribatur. Ceteros, pueros esse: timere non timenda. vt Mortem inprimis. Atqui
 hanc finem malorum esse, & impetu aut desperatione multos contempnisse: cur non ratione? Vi-
 tam ergo non amandam, & cottidie cogitandum, quàm ex variis leuibufque causis mors veniat.
 Emblema deim ex Epicuro, de veris Diuitiis.

PERSEVERA vt cœpisti, & quantum potes propera: quò diutiùs frui emendato
 animo & composito possis. Frueris quidem etiam dum emendas, etiam dum com-
 ponis: alia tamen illa voluptas est, quæ percipitur ex contemplatione mentis ab omni
 labe puræ & splendida. Tenes vtique memoriâ, quantum senseris gaudium, cum 1 præ-
 textâ positâ, sumpsisti virilem togam, & 2 in forum deductus es: maius exspecta, cum
 puerilem animum deposueris, & te 3 in viros philosophia transcripserit. Adhuc enim
 non pueritia in nobis, sed, quod est grauius, 4 puerilitas remanet: & hoc quidem peius
 est, quòd auctoritatem habemus senum, vitia puerorum: nec puerorum tantum, sed in-
 fantium. Illi leuia, hi falsa formidant: nos vtraque. 5 Profice modò, & intelliges, quæ-
 dam

7. TAM AUDACTER.] Hoc negant isti à civili
 prudentiâ. vt Publius: Ita crede amico, ne sit ini-
 mico locus. Vt Sophocles:

ἔς τε τὸν φίλον
 τοσαύτ' ὑπεργῶν ὠφελὲν βελήσομαι,
 ὡς αἰνὰ μύροντα τοῖς πολλοῖσι γῆ
 βεγῆρ' ἀπιστός ἐστ' ἑταίριος λιμὴν:

— amico ego velim
 Sic credere atque commodare, vt neutiquam
 Semper futuro. nam profectò plurimis
 Sodalitatis portus infidus fuit.

8. NIHIL COMMITTAS.] Libri omnes instâ
 voce, nihil tibi committas. Coniicio fuisse, nihil
 tibi consciscas.

9. FIDelem.] Linius: Vult sibi quisque cre-
 di, & habita fides ipsam obligat fidem. Plutar-
 chus, Preceptis conuivialibus: ποιῆν γῆν τὸ πιστῶ-
 εν δοῦν πιστῶσαι, καὶ τὸ φιλεῖν φιλεῖσαι: Fit
 enim vt si fidas, fides tibi redhabeatur, & ame-
 re, si ames.

10. OMNIBVS CREDERE.] Hesiodum est:
 Πίστις δ' ἀπὸ θυμῶν καὶ ἀπιστία ἀπὸ θυμῶν ἀνδρῶν
 Ipsa fides homines, & diffidentia perdit.
 nempe, cum sine modo. Temperanda sunt.

11. POMPONIVM.] Poetam Tragicum hoc nomi-
 ne scio, sed & alios. At ista non olent poetam: estq; in
 meo libro opt. Pompeium philosophum.

EPIST. IIII. PRÆTEXTA.] Quæ puerorum
 scilicet, ad annum pubertatis aut circa.

2. IN FORVM.] Tirocinij die, quo parentes &
 amici sollenniter eò deducebant, auspicy causâ, &
 velut ad res nunc aptum.

3. IN VIROS.] Diogenes Cynicus, præcone in
 Olympiis proclamante, Dioxiippus viros vicit:
 Imò iste mancipia, inquit, ego viros. Laërtius. Ego
 aliquid Manuâ. 11. Diff. 1.

4. PVERILITAS.] Tale De const. sap. cap. XII.
 5. PROFICE MODÒ.] In sapientia studio, & ve-
 rum dilectu. At alij, prospice: nec id malè. Intende
 aciem, & longius vide.